

door: Iris van Erve en Marc van Oostendorp

Goed onderwijs is geen wedstrijd

Sinds 2014 bestaan er in Nederland niet alleen een Kampeerauto van het Jaar, een Fietsroute van het Jaar en een Logistieke Webshop van het Jaar, maar ook een Leraar Nederlands van het Jaar. In de volgende twee artikelen verschillen Iris van Erve en Marc van Oostendorp van mening met Peter-Arno Coppens over de zin van zo een wedstrijd.

Het radioprogramma *De Taalstaat* (NPO1) begon ermee: in een aantal afleveringen worden kandidaten voorgesteld, vaak met een reportage, en stelt een aantal deskundige vakdidactici vragen. Aan het einde van de reeks wordt een van de kandidaten gekroond als de beste leraar van het jaar.

Met de serie wil het radioprogramma leraren Nederlands in het zonnetje zetten. Dat is een doel dat zeer te prijzen is, en het is fijn dat bijvoorbeeld het Genootschap Onze Taal en minister Jet Bussemaker van Onderwijs dat doel ook hebben ingezien en hebben willen meedoen aan een actie die het moedertaalonderwijs in het zonnetje heeft willen zetten. Sinds dit jaar doet ook de Vlaamse omroep VRT mee aan de verkiezingen. De leraren die zijn verkozen zijn stuk voor stuk docenten met hart voor de zaak.

HET SCHILD

Toch knaagt er iets. Waarom moet zo'n initiatief worden gebracht als een *wedstrijd*? Waarom moeten de verschillende leraren niet alleen worden voorgesteld aan het publiek, maar moet er worden gedaan alsof men hen vervolgens ook kan rangschikken, alsof een van hen vervolgens door deskundigen kan worden aangewezen als 'de beste'?

Natuurlijk, het gebeurt met de nodige mitsen en maren. De jury maakt steeds duidelijk dat het eigenlijk onmogelijk is om de keuze te maken, en dat het daar uiteindelijk ook niet om gaat. Dit staat niet in de weg dat diezelfde jury toch steeds een keuze maakt en één specifieke leraar op het schild hijst die dan kortere of langere tijd als het gezicht van de Nederlandse en Vlaamse leraren gaat gelden.

DE TOP

Leraren zijn onvergelykbaar. Vlaamse en Nederlandse docenten opereren bijvoorbeeld in heel verschillende schoolsystemen, met heel verschillende leerdoelen en binnen heel verschillende kaders. Maar ook binnen één land zijn er natuurlijk grote verschillen tussen de leraar van een havo 4-klas in een rumoerige wijk in de Randstad en de docent die de onderbouw van een gymnasium in Drenthe weet te inspireren. Of tussen de leraar die geweldige Kahoots met zijn leerlingen speelt en de leraar die het moet doen met een whiteboard of zelfs krijtbord.

En zelfs als je leraren wél onderling met elkaar zou kunnen vergelijken, als je op de een of andere manier allemaal leraren in dezelfde omstandigheden zou kunnen plaatsen en dan beoordelen – willen we dan wel zo'n rangschikking? Volgens ons is een van de problemen van het onderwijs nu juist de permanente druk tot excellentie, de afrekencultuur die ervoor zorgt dat iedereen tot de top moet behoren. Daar moeten we nu juist proberen vanaf te komen. Iemand die tot Leraar van het Jaar uitgeroepen is, kan zich juist voor dergelijke doelen minder snel inzetten.

GEEN WEDSTRIJD

De redactie van *De Taalstaat* heeft ongetwijfeld voor deze formule gekozen omdat de competitie voor spanning in de uitzending zorgt, en de uiteindelijke verkiezing voor 'nieuws'. Het is alleen zo jammer dat er tegelijkertijd zoveel zaken mee verloren gaan, zoals journalistieke nuance. Reële problemen waarmee leraren kampen in de klas komen in deze formule minder snel aan de orde: een leraar kijkt wel uit deze aan de orde te stellen als hij in de race is om 'de beste' te worden.

Je zou een rijker, gevarieerder, en daarmee uiteindelijk interessanter beeld van het leraarschap op de radio kunnen krijgen als je de wedstrijd zou loslaten. Er zou aandacht gegeneerd moeten kunnen worden voor de verschillende aspecten van het leraarschap. Aandacht voor het hele spectrum waar een leraar dagelijks mee te maken krijgt: de samenstelling van zijn/haar klas, de leermiddelen die hij/zij ter beschikking heeft, het gebrek aan een eigen werkplek, het werken met een eigen of een opgelegd leermodel, het volgen van een bepaalde nascholing, een behoefte aan lekker veel leerlingen in de klas of juist niet.

Dat de betrokken leraren meedoen aan de wedstrijd – niemand kan het hen kwalijk nemen. Het is fijn dat ze in het zonnetje worden gezet, en ze doen er iets mee voor het vak en voor hun eigen school. Om de competitie hebben zij ook niet gevraagd. Maar de betrokken deskundigen (dit jaar zijn dat de docente Trudy Coenen, en de vakdidactici Peter-Arno Coppens en Frans Daems), die zouden eigenlijk niet aan deze wedstrijd mee moeten doen, vinden wij. Goed onderwijs geven is geen wedstrijd, en hoewel het ongetwijfeld niet moeilijk is ieder jaar te bepalen wie de beste logistieke webshop runt, kun en mag je eigenlijk niet zeggen wie de beste leraar is. ●

Iris van Erve en Marc van Oostendorp maken deel uit van de redactie van VakTaal.